FINAVIA

Päivämäärä
26.9.2016

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Asia: HE 108/2016 vp; Hallituksen esitys eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi

FINAVIA OYJ:N LAUSUNTO

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Finavia Oyj:ltä ("Finavia") kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi. Finavia esittää lausuntonaan seuraavaa.

Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (ns. erityisalojen hankintalaki)

4 § kohta 12, yhteishankintayksikön määritelmä

Voimassa olevan erityisalojen hankintalain yhteishankintayksikön määritelmässä ei ole rajoitusta, jonka mukaan hankintatoimintoja voivat hyödyntää ainoastaan suorat tai välilliset omistajat sekä ne hankintayksiköt, joiden oikeudesta käyttää toimintoja on säädetty erikseen.

Finavia ehdottaa, että yhteishankintayksikön määritelmä tältä osin vastaisi voimassa olevan erityisalojen hankintalain vastaavaa määritelmää ja kuuluisi siten seuraavasti:

> *Yhteishankintayksiköllä hankintayksikköä, joka tarjoaa yhteishankintatoimintoja ja mahdollisesti hankintojen tukitoimintoja toisille hankintayksiköille. Edellytyksenä on, että yhteishankintayksikkö toimii edellä mainittujen tehtävien hoitamiseksi ja että se on nimenomaisesti perustettu hoitamaan näitä tehtäviä taikka näiden tehtävien hoitaminen on säädetty tai määrätty yhteishankintayksikön toimialaksi.*

Finavia Oyj
Lentäjäntie 3, PL 50
01531 Vantaa
2302570-2, Vantaa
www.finavia.fi
Vaihde: 020 708 000

64 § Hankintailmoitusten julkaiseminen

Direktiivin 2014/25/EU 71 artiklan mukaan hankintailmoitukset on julkaistava kokonaisuudessaan hankintayksikön valitsemalla yhdellä tai useammalla unionin toimielinten virallisella kielellä. Ehdotetun erityisalojen hankintalain 64 §:n mukaan hankintailmoitus on toimitettava julkaistavaksi suomen- tai ruotsinkielisenä.

Lentoasemaliiketoiminnan alalla hankinnat ovat usein kansainvälisiä ja vaatimus julkaisemisesta suomen tai ruotsin kielellä tarkoittaa sitä, että hankintayksikön tulee valmistella dokumentaatio hankintailmoituksen kielen lisäksi englanninkielisenä käännöksenä. Hankintayksikön työn suoraviivaistamiseksi Finavia ehdottaa, että hankintailmoituksen liitteineen voisi toimittaa julkaistavaksi myös muulla unionin virallisella kielellä.

Yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja

Direktiivin 2014/25/EU 80 artiklan 3 kohdan mukaan direktiivin 2014/24/EU 59 - 61 artiklan määräykset yhteisestä eurooppalaisesta hankinta-asiakirjasta soveltuvat, jos hankintayksikkö soveltaa harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita tai asettaa ehdokkaalle tai tarjoajalle direktiivin 2014/24/EU 58 artiklassa lueteltuja valintaperusteita.

Direktiivin 2014/24/EU mukaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia jättettäessä hankintaviranomaisten on hyväksyttävä yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja alustavaksi näytöksi, jolla vahvistetaan, että asiaankuuluva talouden toimija täyttää ehdokkaalle tai tarjoajalle asetetut vaatimukset.

72 § Tarjouspyynnön sisältö

Ehdotetun erityisalojen hankintalain 72 §:n mukaan tarjouspyyntöön tulisi sisältyä ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset *sekä* pyyntö täydentää yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja ja luettelo asiakirjoista, joita ehdokkaan tai tarjoajan sekä tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan on soveltuvuuden arviointia varten toimitettava.

Finavia ehdottaa, että hankintayksikön esittämä pyyntö täydentää yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja olisi vapaaehtoinen.

85 § Yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista)

Finavia esittää ehdotetun kansallisen hankintalain 85 §:n ensimmäisen lauseen sanamuodon muuttamista vastaamaan direktiivin sanamuotoa seuraavasti:

> *"Hankintayksikön on hyväksyttävä yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja alustavaksi näytöksi siitä, että ehdokas tai tarjoaja täyttää seuraavat vaatimukset:"*

Käyttöoikeussopimukset

Hallituksen esityksen HE 108/2016 vp ja direktiivin 2014/25/EU mukaisesti valmisteilla olevaa uutta erityisalojen hankintalakia sovellettaisiin myös palvelujen käyttöoikeussopimusten hankintaan. Tämä sääntely on erityisaloilla täysin uutta ja laajentaa erityisalojen hankintalain soveltamisalaa.

Lentoasemaliiketoiminnan osalta tämä uudistus Finavian näkemyksen mukaan tarkoittaa, että lentoasematerminaalien kaupalliset tilat tulevat kilpailutettaviksi erityisalojen hankintalain säännösten mukaisesti.

Finavian kilpailijoita lentoasemaliiketoiminnassa erityisesti vaihtomatkustusliikenteen osalta ovat muut Euroopan vaihtoliikennelentoasemat, joista useat eivät erilaisen omistuspohjansa vuoksi ole hankintayksiköitä. Euroopan lentoasemajärjestön ACI Europen tekemän selvityksen mukaan 41 % Euroopan lentoasemista on vuonna 2016 ainakin osittain yksityisomisteisia, kun vuonna 2010 ainakin osittain yksittäisomisteisten lentoasemien osuus on ollut 22 %.

EU on linjannut, että lentoasemaliiketoiminnan tulee toimia pääosin yksityisen sijoittajan periaatteella. Suomessa lentoliikenteen infrastruktuuri, palvelut ja toiminnan kehittäminen perustuvat Finavian liiketoiminnan tuottamaan kassavirtaan, joka koostuu lentoyhtiöiden ja lentomatkustajien käyttämistä palveluista.

Helsinki-Vantaan lentoaseman menestyminen kansainvälisessä kilpailussa ja solmukohtana on luonut edellytykset Suomen lentoliikenteen kilpailukyvylle. Kilpailu lentoliikenteen solmukohtana toimivien hub-lentoasemien välillä on merkittävästi kiristymässä, mikä lisää vaatimuksia toiminnan tehostamiselle, palvelun laadulle, kapasiteetin riittävyydelle sekä kansainvälisille markkinointitoimille. Helsinki-Vantaan lentoaseman ja muun verkoston hintatason säilyminen lentoyhtiöille alhaisena vaikuttaa oleellisesti Suomen lentoliikenteen volyymin kehittymiseen.

Helsinki-Vantaan lentoasema on tällä hetkellä Euroopan halvin hub-lentoasema lentoyhtiöille, mikä tukee merkittävästi Finnairin ja muiden lentoyhtiöiden toimintaedellytyksiä Suomessa. Myös verkostokenttien lentoasemamaksut ovat lukuisiin muihin maihin verrattuna alhaiset. Asiakastyytyväisyys Helsinki-Vantaalla ja keskeisillä maakuntalentoasemilla on parantunut viime vuosina ja on eurooppalaisittain korkealla tasolla.

Finavia kilpailuttaa kaupalliset toimitilat jo nykyisellään avoimin ja tasapuolisin menettelyin. Kaupallisten tilojen julkinen kilpailuttaminen jäykistää hankintaprosessia, ja lisäksi valmisteilla oleva erityisalojen hankintalaki asettaa rajoituksia käyttöoikeussopimusten ehdoille. Tämä saattaa rajoittaa Finavian mahdollisuuksia saavuttaa taloudellisesti paras mahdollinen neuvottelutulos ja vähentää sitä joustoa, joka erityisesti Helsinki-Vantaan lentoaseman kehitysohjelman vuoksi on tilojen kehittämisen vuoksi tarpeen. Nämä muutokset saattavat vaikuttaa Helsinki-Vantaan lentoaseman kaupallisten palveluiden kannattavuuteen. Uusi sääntely asettaa Finavian siten kilpailullisesti eri asemaan sen useiden eurooppalaisten kilpailijoiden kanssa.

Finavian näkemyksen mukaan asiaan ei voida tässä vaiheessa vaikuttaa kansallisesti, mutta Finavia haluaa tuoda asian esille, jotta Finavian liiketoimintaan liittyvien eurooppalaisten lainsäädäntöhankkeiden vaikutukset tulisivat jatkossa tunnistetuksi hyvissä ajoin.

107 § Käyttöoikeussopimuksiin sovellettavat säännökset

Finavian näkemyksen mukaan erityisalojen hankintalain 107 §:ään on jäänyt tekninen viittausvirhe, ja viittaus erityisalojen hankintalain lukuihin 1-3, 8, 13 ja 14 tulisi korvata viittauksella lukuihin 1-3, 7, 12 ja 13. Lisäksi viittaus 114 §:ään tulisi korvata viittauksella lain 115 §:ään.

FINAVIA OYJ

Heli Kumpulainen
lakimies